

Notář Dr. Kotěra :

Reforma řízení nesporného.

Vláda vydala již osnovu pro novou úpravu řízení tohoto. Osnova zabírá prozatím toliko všeobecnou část, tedy dosavadní § 1—19 nesp. pat.

Zásady dosavadní se zachovávají, jmenovitě vyznívá z osnovy důraz na ústnost a bezprostřednost řízení a ochrana osob pod soudním opatrováním jsoucích. Pro řízení před sborovými soudy se podržuje zásada pravidelného řízení písemného, návrhy a vyjádření jednoduchá může soud přijmouti do protokolu. Dřívější ustanovení, že totiž do protokolu se brala podání v okolnostech ohledu vyžadujících, pokládám za vhodnější, protože principu ústnosti lépe vyhovují.

Zmíním se toliko o některých úchylnkách a menších novotách, které se v osnově vyskytují.

Stanoveno jest výslovně, že může soud slyšeti osoby přezvědné, a je-li toho třeba pro zjištění pravdy, i svědky.

Přísežný výslech účastníků jest vyloučen, naproti tomu jest přípustno slyšeti přísežné znalce i svědky, má-li to soud za nutné, aby byla zjištěna pravda.

Důležitá jest změna pro zkoumání pravosti listin, správněji řečeno pravosti podpisů na listinách. Podle dosavadního § 8 musily listiny vydané mimo korunní zemi, v níž má soud sídlo, býti soudně neb notářem ověřeny. Osnova však stanoví všeobecně, že může soud naříditi ověření, pokládá-li to za potřebné k zjištění pravosti listiny.

Ačkoli předpis dosavadní jest nevhodný, jest přece tak silně uvolnění potřeby ověřování podpisů velice nebezpečno. Z praxe jest známo, že soudce úzkostlivý bude se dožadovati ověření z pravidla, soudce liberální téměř nikdy.

V řízení nesporném však se velice často protokoly prohlášení, ba i smlouvy na podkladě listin, zvláště plných mocí, k nimž jest výslovně předpisy speciálními, zvláště zákonem knihovním, žádáno ověření podpisů. Uvolnění v tomto ohledu pokládám za nedůsledné, a bylo by nutno doplniti osnovu v tom smyslu, že v případech takovýchto soud ověření žádati musí, toliko v ostatních případech může.

Pro řízení pozůstalostní pak přistupuje ta okolnost, že se podávají na podkladě plné moci přihlášky bezpodmínečné, uzavírají dohody o majetku zvláště nemovitém, a bylo by nutno, ovšem v příslušné další osnově o řízení pozůstalostním, pro takovéto úkony předepsati obligatorně ověřování listin.

Zásada, že v nesporných věcech není nikdo povinen se dáti zastoupiti advokátem, jest pojata do osnovy, a to pro jednání ve všech instancích, náklady zastoupení jdou na vrub zastoupeného. Byly-li však náklady řízení, tedy i právního zastoupení, způsobeny zjevně bezdůvodně neb hrubým zaviněním účastníka, může soud na návrh uznati účastníka povinným je zapraviti zcela neb z části.

Prostředky opravné, pro něž užívá osnovu výhradně termín stížnost, zůstávají v rámci dosavadním. Důvodem stížnosti jsou zmatečnosti v osnově taxativně uvedené, pak důvody jiné, to jest neúplnost řízení neb rozhodnutí, odpor se spisy, vadné cenění výsledků řízení, a nepřiměřenost neb nevhodnost učiněného rozhodnutí.

Stížnost k nejvyššímu soudu, bylo-li usnesení první stolice vyšším soudem potvrzeno, může se podati jen pro zmatečnost rozhodnutí, zřejmou nezákonnost neb odpor se spisy.

Lhůta ke stížnosti jest pro všechny instance 15denní. Podá-li se stížnost u instance vyšší, má ji tato zaslati instanci první, ovšem lhůta se počítá dle doby, kdy stížnost došla k instanci první.

Důsledkem ústnosti a volnosti v zastoupení jest, že musí soud účastníku právně nezastoupenému dáti poučení o prostředcích opravných, jinak nemůže usnesení proti účastníku nepoučenému nabyti účinnosti.

Osnova určuje, které věci nesporného řízení jest pokládati za věci feriální. Řízení pozůstalostní mezi není. Ovšem může předseda soudu neb předseda senátu prohlásiti za věci feriální i věci jiné, tedy i úkony řízení pozůstalostního, které vyžadují rychlého vyřízení.

Celkem lze říci, že tato osnovu odpovídá tendencím stavu našeho. Protože ale dojde jistě v brzkou k osnově řízení pozůstalostního, bude jen v zájmu našeho stavu, když jednotliví kolegové již prostým jednáním o osnovu tu věnují plnou pozornost.

F. Kovář :

K otázce odstranění erárního odkladu ku zaknihování odevzdacích listin při nemovitostech a vydání jich při movitostech.

Z příčiny, že ministerstvo financí připravuje unifikáční osnovu daně dědické s uznáním, že dosavadní předpisy působí průtahy v pozůstalostním řízení a jest ochotno tyto předpisy zjednodušiti a zkusnati vydání pozůstalostních listin, pokud by nebyl ohrožen zájem státu, — byla ku jeho žádosti v červnu 1926 zahájena anketa též u soudů okresních a tamnějších notářství o sdělení, jaká přání chová soudní správa pro zákonodárnou úpravu těchto otázek dle zkušeností nabytých v řízení pozůstalostním.

Budiž zde slyšena odpověď příslušníka stavu notářského s jeho náměty k věci.

Při pozůstalostech nemovitostních by měla být uzákoněna možnost, aby již při projednání pozůstalostním na žádost účastníků se upsalo, že tito zastavující nemovitost svolují ve vklad práva zástavního — současně s vkladem vlastnictví — na ni za vykonatelné pohledávání státu Československé republiky do výše vyměření pozůstalostních poplatků

a) z převodu vlastnictví do pořadí výsadního s účinkem přede všemi i dřívějšími knihovními věřiteli s vyjmutím věcných služebností a

b) dědických z obohacení běžného pořadí věřitelského zároveň se současným vkladem knihovní přednosti přede všemi zjistitelnými právy, podíly a odkazy a pohledávkami z projednané pozůstalosti — a to poplatků ad a) a b) jen ohledně pozůstalostních nemovitostí bez udání číslice vyměření výminkou z dotyčného předpisu knihovního zákona.

Na takový projednací zápis po skončeném projednání buď oprávněnému vydána odevzdací listina ohledně pozůstalostních nemovitostí s celým obsahem o nich tam uvedeným zaknihovatelná po vejítí soud-

ního vyřízení v moc práva a pozůstalost buď realizována.

Tak upravené taxovní zajištění buď sprostěno od stupnicového poplatku upisovacího, zastavovacího, vkladního a kvitančního a výmaz buď povolen dle saldovaného taxovního rozkazu jako záležitost kolku prosta, neboť vše se děje v zájmu státu.

Důvod ustanovení ad a) vyvěrá ze svrchovanosti státu, jenž ochraňuje vlastnictví a právní řád věřitelský, zač má — s vyjmutím služebností připoutaných k věci — míti přednost před ostatními i dřívějšími věřiteli, kteří při poskytování úvěru mají s tím už předem počítati tak jako s veřejnými opakujícími se dávkami, kdežto ad b) má být stát věřitelem jako každý jiný poctivý věřitel dle doby vzniku a zaknihování jeho pohledávky, neboť pro dědickou daň z obohacení nelze připustiti prvé výsadní pořadí před dřívějšími věřiteli, aby tito po možném opětném a třeba krátkém vystřídání se několika zůstavitelů vlastníků za sebou nevyšli na prázdno, jest ale zase přípustna knihovní přednost před ostatními právy pozůstalostními následkem oné svrchovanosti státu.

Příčina zajištění pozůstalostních poplatků ad a) a b) do výše jich vyměření bez udání číslice, tedy výminkou z dotyčného předpisu knihovního zákona, záleží v tom, že finanční správa nespokojuje se s oceněním nemovitostním nejen od stran při jejich místopřísežných příznáních, ale ani od starostů při obecních odhadech, ba ani od soudních přísežných znalců při soudních odhadech a snaží se docílit ocenění co nejvyšší dodatným berničním převýslechem účastníků, po případě poplatkovým nadodhadem.

Vzhledem k tomuto stavu a po vydání výnosu ministerstva spravedlnosti ze dne 30. října 1926 č. 42.826 o zápisu odevzdacích listin do knih pozemkových (věstník z 25. listopadu 1926 strana 145), zdráhají se nyní soudy přijímati na jejich svolení vinkulované peněžitě kauce ku krytí pozůstalostních poplatků z převodu a z obohacení jako dostatečného zajištění jich, aby mohly býti vydány ihned zaknihovatelné odevzdací listiny, jakkoli prokázání to je dle § 27 poplatkové novely z roku 1915 i dle onoho ministerského výnosu přípustno a rekvirují finanční správu buď o vyjádření se ohledně dostatečnosti nabízené kauce neb o brzké vyměření tax, čím se docílí zase jenom erární odklad.

Stylisace zřepředu navrženého uzákonění vyhovuje zájmu státu i účastníků a službě soudní.

Při pozůstalostech movitostních, u nichž cena je zjevna jako při pohledávkách a cenných papírech všeho druhu nebo snadno odhadně zjistitelná a přijatelná jako při svrčících všeho druhu buď přípustno, aby projednávající funkcionář ku žádosti účastníků vyměřil státní poplatky dědické z obohacení bez omezení do jakékoli výše ku zaplacení buď státními kolky, danými na spis projednací nebo hotově na příslušné konto u poštovního šekového úřadu a potvrzený šekový útržek upevnil jako taxovní doklad na spis projednací a z příčiny kontroly finanční správou pro tuto sepsal a podepsal a stranami podepsati dal ve shodě s projednáním řádně vyhotovený úřední výkaz poplatkový, načež možno odevzdací listinu vydati a pozůstalost realizovati.

Při pozůstalostech nemovitostních a zároveň movitostních buď ku žádosti účastníků přípustno poplatkové zajištění na nemovitostech zvlášť a vyměření se zaplacením poplatků při movitostech také zvlášť a stane-li se obé, buď vydána jednotná odevzdací listina s plným obsahem spisu projednacího — po vejítí v právní moc, ihned zaknihovatelná — nebo stane-li se toliko to neb ono, pak zvláštní odevzdací listina ohledně nemovitostí po případě zvláštní odevzdací listina ohledně movitostí, v obou případech též s plným obsahem dle dotyčné části spisu projednacího.

Bude záležeti na projednávajícím funkcionáři, aby v uvedených směrech upravil spis projednací a po případě roztrídil dluhy knihovní a neknihovní.

Na konec o výkazech poplatkových.

Dle dosavadních zákonů a nařízení nemají se vlastně soudní spisy projednací na delší dobu zapůjčovati finančním řiditelstvím a mají těmto ku vyměření převodních a dědických poplatků dostačovati úřední poplatkové výkazy pořádně vyhotovené ve shodě s projednáním.

Jelikož ale bylo a jest sepisování úředních výkazů poplatkových jako nějaká zdánlivě méně cenná práce svěřováno kancelářským neprávnikům, u kterých nelze předpokládati a žádati vědomost a rozpoznávání poplatkových zákonů a nařízení veřejno- a soukromoprávních starých v tom kterém případě dosud platných a spousty nových stále přibývajících a následkem toho nebyly a nejsou úřední výkazy často dostatečné a spolehlivé — navykla se praxe, že se již ihned po skončeném projednání zasílají spisy projednací finanční správě a tam se pro nával prací zdržují, když a pokud jsou u soudů zejména v prvé době po projednání nejvíce potřebny.

Tomuto erárnímu zdržování dá se odpomoci, když uzákoněním zpřepředu uvedených ulehčujících zásad bude pak od ministerstva spravedlnosti v dohodě s ministerstvem financí vydáno nařízení s příslušným návodem a vzorem, aby projednávající funkcionář za solidární zodpovědnosti žadatelů-účastníků se staral o řádné vyplnění a podepsání úředních poplatkových výkazů v úplné shodě s projednáním a pak bude moci odpadnouti zapůjčování spisů projednacích finančním řiditelstvím a budou se tam zasílati zpravidla jen obligatorní úřední výkazy poplatkové a spisy projednací toliko výjimečně na zvláštní rekvizici jich i když účastníci při pravidelném projednání notářem anebo soudcem o poplatkové zajištění hypoteční při nemovitostech a vyměření se zaplacením při movitostech nepožádali.

Avšak pokud a jak udrží se ještě fráze, že si účastníci projednají pozůstalost sami nebo za pomoci svých právních přátel u nekolisných poměrů soukromými písemnými návrhy a soukromými výkazy poplatkovými přijatými k soudu, — nebude jinak, než že se budou museti zase v těchto případech zasílati spisy projednací na finanční správu ku poplatkovému vyměření a že tak účastníci nebo jejich zástupci, k vůli nimž ze hmotných ohledů se to vše ponejvíce děje, si budou tímto způsobem své záležitosti zdržovati také sami.

Z á v ě r: Jest na výboru komorním, aby byl sestaven zákonodárný návrh a příslušným kruhům předložen.